

80 LET AUTOBUSOVÉ LINKY NOVÝ HRÁDEK – NÁCHOD

Když tehdy Ladislav Marek, coby jedenadvacetiletý podnikatel z Nového Hrádku vyjel 1.5.1929 poprvé s autobusem Walter PN 40 HP s podélnými sedadly na linku z Nového Hrádku do Náchoda, měl za sebou již dva roky praxe v podnikání v tzv. periodické přepravě osob. Se svým příbuzným Bohuslavem Hajzlerem z Českého Meziříčí provozoval linku Opočno-Jaroměř a Nové Město nad Metují-Jaroměř.

Ladislav Marek s autobusem Walter PN počátkem 30.let v Náchodě.
Foto : archiv Miloslavy Sychrovské, Nový Hrádek.

Linka se záhy stala velmi vyhledávanou, neboť sloužila jako jediné spojení z Nového Hrádku, Borové, České Čermné, Dobrošova, Jizbice a Lipí do Náchoda. Zpočátku se jednalo především o nákupy, návštěvy úřadů či lékaře, ale i o turisty. Později využívalo spojení i „dělnictvo a žactvo“ za poloviční jízdné. Ve třicátých letech činilo plné jízdné z Nového Hrádku do Náchoda 8,-Kč.

V roce 1933 začal Marek provozovat autobusem i nákladní přepravu balíků do 100 kg. Jednalo se zejména o textilní zboží z Borové nebo výrobky z dobrošovské pekárny do Náchoda. Převážely se však i „předměty podléhající zkáze“, jako mléko, borůvky ap. Autobusy byly garážovány v Novém Hrádku zprvu v čp. 217, později v novém domě čp. 295, kde byly za tímto účelem postaveny dvě garáže.

Nový dům čp. 295 v Novém Hrádku s garážemi a autobusem Walter FNA (1934).
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

Autobusy Walter PN (kapacita 24+8 osob) a Walter FNA (kapacita 17+6 osob) se čtyřválcovými motory jezdily na lince náročným terénem po prašné silnici a dosahovaly rychlosti max. 30 km/h. Doba jízdy jednoho spoje z Nového Hrádku do Náchoda trvala cca 50 až 55 min. Jízdní řád některých spojů byl koncipován s vazbami na autobus Nové Město n.Met.-

Olešnice v Orł.h. v Novém Hrádku, což byla mj. i jedna z podmínek koncesní listiny vydané tehdejším novoměstským okresním úřadem.

V roce 1943 byl z důvodu nedostatku pohonných hmot na lince nasazen autobus Walter FNA s generátorem na dřevoplyn. Situace se vlivem rozšíření válečné výroby v náchodských továrnách stávala frekvenčně neúnosnou, a tak byly v roce 1944 na lince nasazeny dva autobusy tak, jako je tomu doposud.

Ladislav Marek s novým autobusem Škoda 706 RO Avia na náchodském náměstí, odkud tehdy jezdily linkové autobusy (1947).
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

V létě roku 1947 zakoupil Ladislav Marek, jako jediný soukromý autodopravce tehdy velkokapacitní bezkapotový šestiválec Škoda 706 RO Avia, místními zvaný „milíonek“. Autobus měl 38 míst k sezení (v poměru 22 na podélných lavicích a 16 míst na příčných sedadlech) a 34 k stání. Na některých spojích v dopravní špičce byl beze zbytku využit.

Legendární autobus „milíonek“ Škoda 706 RO Avia na Lipí (1948).
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

Ladislavu Markovi a jeho řidiči Václavu Hlavsovi byla nabídnuta práce v národním podniku ČSAD Hradec Králové, který vznikl v roce 1949 odloučením autobusové dopravy od tehdejších ČSD. Žena Ladislava Marka Marie, která působila na lince jako průvodčí, místo v národním podniku nenašla...

Ladislav Marek jezdil jako řidič v ČSAD Dobruška na lince Dobruška-

Nový Hrádek s novohrádeckým partákem Emilem Hradeckým. Na sklonku své profesní dráhy byl obviněn z trestného činu nepřiznání majetku (2 pneumatiky) v roce 1949 a na 9 měsíců uvězněn.

Ladislav Marek s milovaným a opečovávaným autobusem Škoda 706 RO Avia před hotelem Beránek v Náchodě. V zimě roku 1948 ještě netušil, že vůz mu bude do roka znárodněn a nasazen na státní lince Červ.Kostelec-Hronov. Foto : archiv Ivy Maršíkové.

Ladislav Marek (*1908-+1971)
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

Autobusy Škoda 706 RO, na svoji dobu velmi moderní, byly vyřazeny z linkového provozu v roce 1971, tedy ve stejném roce, kdy jeden z nejprogresivnějších autobusových dopravců v kraji Ladislav Marek zemřel.

Jízdní řád a sazebník konc. dopravy osob. Nový Hrádek^{n.} - Náchod

Číslo spoje trasy v km	Vzdálenost míst mezi stanicemi v km	Zastávka	Spoj				Trasa: Nový Hrádek - Náchod Majitel: Lad. Marek, Nov. Hrádek, čp. 217	Spoj 5.	Spoj 7.	Trasa: Nový Hrádek - Náchod Majitel: Lad. Marek, Nov. Hrádek, čp. 217	Spoj 2.	Spoj 4.	Spoj 6.	Spoj 8.	Sazebník Aříč. Kč	Sazebník obč. Kč
			1.	3.	5.	7.										
—	—	1.	5:44	9:30*	11:10	16:15	Nový Hrádek, hostinec p. Lepše ²			9:24	11:15*	14:34	19:24			
3'-	3'-	2.	5:54	9:40	11:20	16:24	Křížovatka k Olešnici (u Jedle)			9:14	11:05	14:24	19:14	1:50		
5'-	2'-	3.	5:59	9:45	11:25	16:29	Borová, hostinec pod Strážnicí			9:09	11:—	14:19	19:09	1:—		
8'-	3'-	4.	6:07	9:53	11:33	16:37	Česlá čermná u hostinců			9:01	10:52	14:11	19:01	1:50		
11:50	3:50	5.	6:15	10:01	11:41	16:45	Dobrošov, Jiráskova čp. u hostinců Horák			8:53	10:44	14:03	18:53	1:50	8'-	
13'-	1:50	6.	6:20	10:06	11:46	16:50	Jizbice, hostinec p. Suchánka			8:48	10:39	13:58	18:48	1:—		
14'-	1'-	7.	6:26	10:12	11:52	16:56	Lipí u školy			8:42	10:33	13:52	18:42	1:—		
18'-	4'-	8.	6:38	10:24	12:04	17:08	Náchod, náměstí			8:30	10:26	13:40	18:30	2:50		

Poznámka k sazebníku: Žactvo a dělnictvo platí na průkaz polovinu.
Poznámka k jízdnímu řádu: *Jezdí pouze v neděli a ve svátky.

Kulturní ústav v. Rybné v Náchodě.

První jízdní řád linky z roku 1930. Archiv Anny Markové, Nový Hrádek

Nejen změna společenských a politických poměrů v zemi, ale i úspěšnost linky a podnikatele samotného vedla tehdejšího státního autobusového provozovatele ČSD k silnému tlaku na Ladislava Marka, aby se vzdal provozu.

21.2.1949 byla linka takřka násilně, pod pohrůzkami zavedení národní správy a věznění převedena na československý stát, včetně tří autobusů. Následující den již linku zajišťovaly ČSD. Paradoxní na celé situaci je skutečnost, že u autobusu Škoda 706 RO bylo třeba doplatit úvěr bankovnímu ústavu. Přestože si stát převedl tento závazek na sebe, nikdy jej neuhradil...

Marie Marková (*1904-+1974),
jedna z prvních autobusových průvodčí.
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

Během roku 1949, kdy linku začala zajišťovat náchodská provozovna ČSAD došlo k podstatnému rozšíření spojů. Např. přeprava pracujících na dvě směny do Náchoda, víkendové spojení ap. Některé spoje musely být z frekvenčních důvodů zajišťovány dalším, třetím autobusem. Trať byla přesměrována z Náchoda do Nového Hrádku.

Richard Větrník (*1913-+1989)
s průvodčí Annou Kopeckou (*1932-+1959)
na náchodském nádraží.
Autobus Škoda 706 RO
s povinnou hvězdou
a kyvnými ukazateli směru (1953).
Foto : archiv Ivy Maršíkové, Náchod.

Václav Špaček (*1932-+1989)
a Škoda 706 RO
s již světelnými ukazateli směru v 60. letech.
Foto : archiv Zdeňka Špačka, Jizbice.

Linka byla zajišťována vozidly Škoda 706 RO a koncem šedesátých let pak novějším typem Škoda 706 RTO. Druhá polovina sedmdesátých let patřila autobusům ŠL 11. Od roku 1983 byla linka obsluhována téměř 20 let různými typy autobusů Karosa C 734.

Josef Umlauf (*1932-+2009) a Škoda 706 RTO v první polovině 70. let.
Foto : archiv Josefa Umlaufa ml., Náchod.

Po privatizaci státního podniku ČSAD v roce 1994 byla linka zajišťována nadále z náchodských garáží ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s. stejnými typy vozidel. V letech 2001/2002 byly na lince nasazeny autobusy Mercedes Conecto 0345.

Po převzetí linky v roce 2002 novoměstskou firmou ORLOBUS a.s. byla linka obsluhována opět autobusy Karosa C 734. Od 20.12.2004 je zajišťována vozidly SOR C 10,5.

Od 8.6. 2002 je linka přesměrována dle původního jízdního řádu Ladislava Marka opět z Nového Hrádku do Náchoda.

Miroslav Horáček (*1930).
Foto : archiv Miroslava Horáčka, Česká Černná.

V roce 1949 byla v Novém Hrádku ještě ze strany ČSD zřízena nocovna, i když s postupem času

zde řidiči bydleli, popř. pocházeli z některé z obcí na trati.

Stanislav Théra (*1925-+2000) s autobusem ŠL 11 na náchodském nádraží přijímá gratulaci k ujetí 1.000.000 km bez nehody od dopravního náměstka ČSAD Náchod Františka Ticháčka (*1933) (asi 1984). Foto : archiv Boženy Thérové, Jizbice.

Jízdní řád linky z roku 1959.
Archiv Ing. Martina Prouza,
Nové Město nad Metují.

Peter Ješko (*1932-+2006) s autobusem Karosa C 734 na dvoře náhodských garáží ČSAD na konci osmdesátých let. Foto : archiv Zdeny Ješkové, Dobrošov.

Antonín Vít (*1928-+2006),
Foto : archiv Vlasty Maralíkové, Týniště n.O.

Řidič autobusu byl na lince tohoto typu velmi vážená osobnost. I když se jedná o linku provozně náročnou, zejména díky klimatickým podmínkám způsobeným vedením silnice po hřebenu severní části Orlických hor, vždy vyvolávala mezi řidiči velký zájem, mj. i díky stabilitě jízdního řádu. To dosvědčuje i fakt, že na lince dochází i v současné době k minimální fluktuaci a mnozí z řidičů na lince slouží řadu let.

07171 Náchod–Nový Hrádek

Výprava: Náchod, telefon 7409 - 256

km	T.č.	Dopravní závod 713, Náchod	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	
0	1	Náchod, nádr. odj.	5:10	5:40	5:50	6:05	7:25	7:20	9:00	10:30	11:30	12:10	12:50	13:05	14:25	15:10	16:15	17:25	19:45	22:45		
0	2	Náchod, „Slovie“	5:45	5:54	6:09			7:24	9:04	10:34	11:34	12:14	12:54	13:09	14:30	15:14	16:20	17:30	19:50	22:50		
1	2	xNáchod, skoly J. Fučíka																				
4	4	xNáchod, Na skalce																				
4	5	Lipí			5:57	6:12			7:27	9:11	10:37	11:37	12:27	12:57	13:11	14:34	15:17	16:23	17:34	19:53	22:53	
6	6	Jizbice	5:25		6:03	6:15			7:34	9:18	10:44	11:44	12:23	13:04	13:18	14:41	15:23	16:30	17:41	20:00	23:00	
6	7	Dobrošov			6:10	6:23	7:40		7:41	9:25	10:51	11:51	12:28	13:11	13:25	14:48	15:31	16:37	17:48	20:07	23:07	
10	8	xPolsko			6:17	6:29			7:48	9:32	10:58	11:58	12:58	13:18	13:33	14:54	15:37	16:44	17:54	20:14	23:14	
11	9	Česká Černá			6:22	6:33			7:54	9:38	11:04	12:04	12:41	13:24	13:38	15:00	15:43	16:50	18:00	20:20	23:20	
14	10	Boroví			6:08	6:25	6:35		7:57	9:41	11:07	12:07	12:05	13:27	13:40	15:03	15:45	16:53	18:03	20:23	23:23	
15	11	xNáchod, skoly J. Fučíka			6:16				8:05	9:45	11:15	12:15		13:35		15:11		17:01	18:11	20:31	23:31	
18	12	xNáchod, „Slovie“			6:19				8:08	9:48	11:18	12:18		13:38		15:14		17:04	18:14	20:34	23:34	
18	12	Nový Hrádek, nám. příj.			6:25				8:15	9:55	11:25	12:25		13:45		15:20		17:10	18:20	20:40	23:40	

km	T.č.	Dopravní závod 713, Náchod	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40		
0	12	Nový Hrádek, nám. odj.	4:15	4:40					6:30		9:00	10:15	11:45		12:45		15:05		15:50	18:25	20:56			
3	11	xDlouhá, křížik Olešnic odj.	4:23	4:48					6:37		9:08	10:23	11:53		12:53		15:13		15:58	18:33	20:58			
4	10	Boroví	4:28	4:54					6:42		9:12	10:27	11:58		12:57		15:17		16:02	18:37	21:02			
7	9	Česká Černá	4:38	5:03	6:30	6:40	6:52		8:22	10:37	11:58		12:10		13:07	13:45	15:27	15:47	16:12	18:47	21:12			
8	8	xPolsko	4:41	5:06	6:33	6:43			8:25	10:40			12:10		13:10	15:30	15:50	16:15	18:50	21:15				
10	7	Dobrošov	4:40	4:47	5:15	6:39	6:48		8:31	10:46			12:19		13:16	13:52	15:35	15:55	16:21	18:56	21:21			
12	6	Jizbice	4:48	5:18	5:30	6:45	6:55		8:38	10:53			12:25	12:30	13:23	13:57	15:41	16:01	16:28	19:03	21:28			
14	5	Lipí	4:56	5:25	5:37	6:52	7:02	8:07	8:48	11:03			12:31		13:30	14:02	15:46	16:06	16:35	19:10	21:35			
16	4	xNáchod, Na Skalce	5:00	5:30	5:44	7:00	7:08	7:13	7:54	9:50	11:05			13:35		15:51		16:40	19:15	21:40				
17	3	xNáchod, skoly J. Fučíka						7:11	7:16	7:58				13:38										
18	2	Náchod, „Slovie“	5:03	5:03	5:33	5:48	7:07	7:13	7:58				9:53	11:08	12:28	12:38	12:43	13:38	14:08	15:53	16:08	16:43	19:18	21:43
18	2	Náchod, nádr. příj.	5:05	5:05	5:35	5:50	7:10	7:15	7:20	8:00			9:55	11:10	12:30	12:40	12:45	13:40	14:10	15:55	16:10	16:45	19:20	21:45

m. nejede v sobotu k. jede podle potřeby zav.

Střídání autobusových generací.
Karosa C 734 a ŠL 11 na náměstí v Novém Hrádku (1988).
Foto : Ing. Martin Imlauf, Nové Město nad Metují.

Do úctyhodné osmdesátileté historie se kromě jejího zakladatele Ladislava Marka nesmazatelně zapsali řidiči a svého času i průvodčí, kteří s linkou žili nebo na ní působí dodnes. Václav Hlavsa, Marie Marková, Anna Kopecká, Richard Větrník, Marie Větrníková, František Paňha, Miroslav

Středa, Miroslav Horáček, Bohumil Rýgr, Stanislav Théra, Antonín Vít, Josef Štěpán, Václav Špaček, Jiří Příbyl, Peter Ješko, Josef Umlauf, Miroslav Koláčny, Josef Vybíral, Bohumil Zlámal, Václav Suchánek, Josef Jelen, Milan Grim ad.

V současné době je linka provozována dvanácti páry spojů v pracovních dnech a osmi o víkendech. Linka Nový Hrádek – Náchod má i přes současnou silnou konkurenci individuální dopravy nezastupitelné místo v regionu a v historii jednotlivých obcí.

Autobusy SOR C 10,5 na náměstí v Novém Hrádku (2007).
Foto : Ing. Martin Prouza, Nové Město nad Metují

S použitím vzpomínek, informací a materiálů Miloslavy Sychrovské, Ivy Maršíkové, Anny Markové, Věry Káňové, Jiřího Ptáčka, Státního okresního archivu Náchod s laskavou pomocí Jiřího Hladíka a archivu autora napsal a sestavil Ing. Martin Prouza, Nové Město nad Metují, duben-květen 2009